

Vedoucovský posudek bakalářské práce Barbory Genserové *Česká modální konstrukce „nepotřebuji + inf.“ s významem ,není nutné, abych‘*

Bakalářská práce popisuje z více pohledů – především funkčního, areálovětypologického a kontaktovělingvistického – českou konstrukci *(ne)potřebovat* + infinitiv, která bývá v češtině řazena mezi modální konstrukce, resp. sloveso *(ne)potřebovat* mezi modální slovesa v širším smyslu. Na rozdíl od ekvivalentů této konstrukce v blízkých jazycích, především němčině a polštině, pak dosud nebyly prozkoumány ani proměny její frekvence v několika posledních staletích vývoje češtiny, ani její sémantické nuance.

Posuzovaná práce tedy plní naléhavý úkol – a plní jej přímo ukázkově, využívá nejnovější teoretickou literaturu, jasně si stanovuje cíle a vymezuje užívané pojmy, v empirické části práce pak dovedně kombinuje získávání méně snadno dostupných dat ze starší češtiny i ze starších fází nové češtiny s náročnými korpusovými výzkumy češtiny současné. Výsledky analýz jsou shrnovány velice účelně, jak průběžně, tak po větších celcích textu.

Hlavní závěry práce, jednak dokumentaci zásadní proměny ve frekvencích konstrukcí s kladnou a zápornou variantou slovesa *potřebovat* v posledních 200 letech, jednak doložení zvyšující se frekvence těchto konstrukcí v nedávné době (patrně pod vlivem analogické konstrukce anglické), považuji za velmi důležité. Nesmírně závažné je ale také zachycení proměňujících se frekvencí jednak u jednotlivých významů daných konstrukcí (interní versus externí nutnost), jednak u osobových a neosobových podmětů. Zaznamenané tendence, zřejmé v porovnání starších a novějších dokladů, ale také mezi jednotlivými korpusy řady SYN zveřejněnými v posledních 20 letech, se pak stávají argumenty pro posouzení stupně gramatikalizace (popř. schematičnosti, srov. s. 67) zkoumaných konstrukcí.

Mohu shrnout, že autorčiny analýzy jsou velice spolehlivé, zcela kontrolovatelné (autorka si je sama vědoma nevyhnutelné subjektivity při sémantické anotaci dat a vícekrát na ni upozorňuje) a jejich interpretace precizní. Autorka postupovala při vypracovávání své bakalářské práce naprosto samostatně: vyhledávala a zužitkovávala velké množství relevantní zahraniční odborné literatury (v angličtině, němčině, polštině), formulovala si dílčí výzkumné otázky, korpusovým výzkumem došla k novým poznatkům, a pokud snad její závěry nebudeme chtít označit přímo jako průlomové, tak rozhodně jsou inovativní a nesmírně cenné, protože zachycují a vysvětlují dosud nepopsané tendence v českém jazykovém vývoji. Z řečeného je zcela zřejmé, že se posuzovaná bakalářská práce výrazně vymyká z průměru.

Nemohu také nepřipomenout, že mi autorka odevzdávala jednotlivé kapitoly práce téměř hotové – odpovídající vyzrálému odbornému textu. To se týká makro- i mikrostruktury práce: od vyhodnocování poznatků z literatury a formulaci a odůvodňování dílčích závěrů přes precizní sled argumentů až po zcela nadstandardní jazykovou i formální úroveň práce. Do textu jsem měl potřebu zasahovat pouze ojediněle, a to v zásadě ve dvou oblastech: jednak jsem navrhoval rozvolnění několika až příliš kondenzovaných formulací, jednak jsem s autorkou – a přiznám se, že posléze i s několika kolegy – konzultoval některé její české překladové ekvivalenty anglických jazykovědných termínů z „gramatikalizační“ literatury, pro které čeština nemá žádný známý nebo alespoň ustálený ekvivalent (*cline* apod.).

Jak vyplývá z předchozího, práce B. Genserové jednoznačně splňuje všechny požadavky, které v ÚČJTK na bakalářské práce klademe, ba je v mnohém výrazně překračuje, a tak ji s velkou radostí doporučuji k obhajobě a jednoznačně ji navrhuji hodnotit známkou *výborně*.